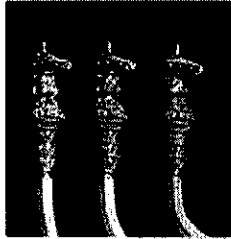

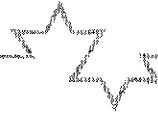
INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

OPPORTUNITIES FOR LIFE-LONG LEARNING

7504 SEVEN MILE LANE · BALTIMORE, MD 21208

410-415-3755 · INFO@GOIJC.ORG · WWW.GOIJC.ORG

Ethics & Ethos

Korach: Arrogance & Ambition

Rabbi Shmuel Silber

June 18, 2014

*In the merit of Yaakov Naftali ben Rachel Devorah (Frankel), Gilad Michael ben Bat Galim (Sha'ar), Eyal ben Iris Teshurah (Yifrach)
and
the brave soldiers of the Israel Defense Forces.*

THIS COURSE IS DEDICATED IN MEMORY OF:

אסתר חנה ז'ל בת צבי ופרומה עלקא פייגא בת מאיר ופשא לאה ז'ל נח בן אברהם ופייגא ז'ל
תהא נשמתם צרוורות בצרור החיים MAY THEIR SOULS BE BOUND IN THE EVERLASTING BOND OF LIFE

1. במדבר פרק טז

א וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן־צִיְהוֹר בֶּן־קֹהַת בֶּן־לוֹי וְדָתָן וְאַבִּיָּהוּ בְנֵי אֱלִיאָב וְאוֹזֵן בֶּן־פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן: ב וַיִּקְמוּ לַפְּנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמְאַתָּים נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אַנְשֵׁי־שָׁם: ג וַיִּקְהָלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם כִּי כָל־הָעֵדָה פִּלְגָם קְדָשִׁים וּבְתוֹכְכֶם יְהוָה וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קֹהַל יְהוָה:

1. Korah the son of Izhar, the son of Kohath, the son of Levi took [himself to one side] along with Dathan and Abiram, the sons of Eliab, and On the son of Peleth, descendants of Reuben. 2. They confronted Moses together with two hundred and fifty men from the children of Israel, chieftains of the congregation, representatives of the assembly, men of repute. 3. They assembled against Moses and Aaron, and said to them, "You take too much upon yourselves, for the entire congregation are all holy, and the Lord is in their midst. So why do you raise yourselves above the Lord's assembly?"

2. רש"י במדבר פרק טז פסוק ח

ומה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנה על נשיאותו של אליהו בן עזיאל שמינהו משה נשיא על בני קהת על פי הדבור. אמר קרח, אחי אבא ארבעה היו, שנאמר (שמות ו, יח) ובני קהת וגו'. עמרם הבכור נטלו שני בניו גדולה, אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי ליטול את השנייה, לא אחי שאני בן יצחק שהוא שני לעמרם, והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם, כריני חולק עליו ומצטל את דבריו.

3. מדרש אגדה (בובר) במדבר פרשת קרח פרק טז סימן ג

[ג] ומדוע תתנשאו על קהל ה'. אתה מלך, ולאהרן אחיך עשית כהן גדול, ולא צוה הקדוש ברוך הוא אלא מדעתך אתה נותן שררה לכל מי שתרצה:

4. חזקוני במדבר פרשת קרח פרק טז פסוק ג

(ג) כי כל העדה כלם קדשים הם הבכורים שנתקדשו כדכתיב קדש לי כל בכור ועליהם העבודה מוטלת לעשות.

5. מלבי"ם במדבר פרשת קרח פרק טז פסוק ג

(ג) ויקהלו, ר"ל הנה לפ"ז כל עדת קרח היו מתנגדים זל"ז, שמחלוקת דתן ואבירם מתנגד לא לבד שלא תנתן הכהונה הגדולה לקרח כי גם התנגדו לכל שבט לוי ועבודתם בכלל, שלפי דעתם זה מגיע לשבט ראובן, והר"ן אנשים היו מתנגדים לשניהם, כי רצו שתנתן הכהונה לנשיאי העדה או לבכורי פטרי רחם, ואיך נקבצו יחד לכת אחת, אמר שנקהלו בזה במה שכלם היו חולקים על משה ועל אהרן, בזה היו למקהלה אחת, הגם שבעקרי הדברים היו עתידים להיות ביניהם מחלוקות גדולות וחלוקי דעות, ויאמרו אליהם רב לכם, ר"ל לקחתם לכם גדולה יותר מן הראוי ...

6. במדבר רבה (וילנא) פרשת קרח פרשה יח

ג ויקח קרח מה כתיב למעלה מן הענין (במדבר טו) ועשו להם ציצית קפץ קרח ואמר למשה טלית שכולה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית א"ל חייבת בציצית א"ל קרח טלית שכולה תכלת אין פוטרת עצמה ארבע חוטין פוטרות אותה, בית מלא ספרים מהו שיהא פטור מן המזוזה אמר לו חייב במזוזה א"ל כל התורה כולה רע"ה פרשיות אינה פוטרת את הבית פרשה אחת שבמזוזה פוטרת את הבית אמר לו דברים אלו לא נצטוית עליהן ומלבך אתה בודאן הה"ד ויקח קרח אין ויקח אלא לשון פליגא שלבו לקחו

7. ר' חיים פלטיאל במדבר פרשת קרח טז פסוק ג

(ג) ויאמרו עליהם רב לכם. מפני שהקשו לו מטלית של תכלת ומבית מלא ספרים ולא השיבם, אז אמרו רב לכם, יש בתוך העדה שיכול להיות רב שלכם. ומדוע תתנשאו על קהל יי. כל ישר' ראויים לכך שנ' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. כל העידה כולם, ס"ת מלה, כלומר אנו נימולים.

8. מלבי"ם במדבר פרשת קרח טז פסוק ג

... וע"ז המליצו חז"ל שקרח שאל למשה טלית שכולה תכלת אם חייבת בציצית, ר"ל לעומת שהשיב משה שהיית בציצית, כי צריך חוט אחד מיוחד שבו תשכון הארת הקדושה שהתכלת מורה עליו אף שכל הטלית ממראה התכלת, וכך אף שכל העדה כלם קדושים צריך שיהיה אחד מהם הוא הקדוש שעליו ישכון ה' והוא יהי' השליח בינו ובינם והחוט שעל ידו תרד השפיע אל העם, וקרח הכחיש זה שא"צ איש מיוחד אמצעי בין ה' ובינם אחר שכלם תכלת וכלם קדושים ובתוכם ה':

9. נפש הרב (עמוד ש"ז) (A)

פרשת קרח: רש"י הביא מדברי המדרש, עמד וכנס ר"נ ראשי סנהדראות... והלבישן טליתות שכולן תכלת, באו ועמדו לפני משה, אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה, א"ל חייבת, התחילו לשחק עליו וכי'. בתורה, כמו בחיים יש דברים ברורים ומבוארים ומובינים לכל, ויש דברים שהם נסתרים ממנו ועמוקים, ואשר קשה להבינם ולהשיגם. ונראה דלשני חלקים אלה מרמזים חוטי הלפן וחוטי התכלת שבציצית!

(B) [עיי' קצת מזה בספר חורב (כתבי רש"י הירש), (ד"ע)], דבהשגות הראב"ד כשהוא חולק על הרמב"ם הוא כותב בכמה מקומות, שדבר זה לא מחוור, דמה שהוא לבן, ר"ל - שהוא פשוט ומבואר ומובן לכל, וכדרשת הגמ' כתובות (מו.) על הפסוק, ופרשו השמלה לעיני הזקנים, דר"ל, דברים מחוורים כשמלה, שכנראה שבזמן התני"ך היו שמלות הנשים לבנות, ולשון לא מחוור, ר"ל, שזה לא פשוט ולא מבואר, ושהוא בלתי-נכון!

(C)

והוסיף הלכן שבציצית מרמזים לדברים המפורשים והמבוארים. וחוטי התכלת מרמזים על הדברים המבוססים ממנו, שאין בידינו להבינם, דאייתא בגמ' מנחות (מג.) תכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד, שאין לו שום השגחה בדבר כסא הכבוד, והרקיע והים ג"כ ארוכים ורחבים המה, ואין השכל האנושי יכול לתפוסם, ותמיד עלינו להטיל חוט של תכלת בציציתנו. לתזכורת שכולנו צריכים לרבו. ואפי' התי"ח הכתובות והלכ"ד גדול ג"כ צריך לרבו, ואפילו כבר נפטר רבו, צריך תמיד לדמות ברעיונו - היאך היה מו"ר פוסק בכה"ג, או איך היה נהג בכה"ג, ודבר זה רצה קרח לעקור, בטענו - כי כל העדה כולם קדושים, שכולם שמתו בסניי אנכי וכי', וכל אחד יכול לפסוק שאלותיו לעצמו, ומדוע תתנשאו על קהל ד', שאין צורך לרבו לפשוט ספקותינו, ואי"צ תמיד לשאל אצל משה רבנו. ומשה אמר, שכל הפגדים חייבים בחוט של תכלת, וכת"ל.

10. רש"י במדבר פרק טז פסוק ז

וקרח שפקח כיב מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יולאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט, וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנצחים ברוח הקודש, שנאמר (ד"ה ח' כה, ה) כל אלה בניס להימון, אמר אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום, לכך נשתתף לבוא לאותה חזקה, ששמע מפי משה שכולם אוזדים ואחד נמלט. אשר יבחר ה' הוא הקדוש, טעה וחלה בעלמו, ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה. תנחומא:

(D)

11. תהלים פרק צט פסוק ו

משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו קראים אל יקוק והוא יענם:

6. [They ascribe] beauty and majesty before Him; might and glory in His sanctuary.

12. בראשית פרק א

(יא) ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ ויהי כן: (יב) ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ פרי אשר זרעו בו למינהו וירא אלהים כי טוב:

11. And God said, "Let the earth sprout vegetation, seed yielding herbs and fruit trees producing fruit according to its kind in which its seed is found, on the earth," and it was so. 12. And the earth gave forth vegetation, seed yielding herbs according to its kind, and trees producing fruit, in which its seed is found, according to its kind, and God saw that it was good.

13. רש"י בראשית פרק א פסוק יא

עץ פרי - שיכא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן, אלא (פסוק יב) ותולא הארץ עץ עושה פרי, ולא העץ פרי, לפיכך כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא על עונו ונתקללה:

14. אורות התשובה ו:ז

Ⓐ

"מתחילת הבריאה ראוי היה טעם העץ להיות גם הוא כטעם פריו. כל האמצעים המחזיקים איזו מגמה רוחנית גבוהה כללית ראויים היו להיות מוחשים בחוש נשמתי באותו הגובה והנועם שעצם המגמה מורגשת בו כשאנו מציירים אותה.

Ⓑ

אבל טבע הארץ, התנוודות החיים, ולאות הרוחניות כשהיא נסגרת במסגרת הגופניות, גרם שרק טעמו של הפרי, של המגמה האחרונה, האידיאל הראשי, מורגש הוא בנועמו והדרו, אבל העצים הנושאים עליהם את הפרי, עם כל נחיצותם לגידול הפרי, נתעבו ונתגשמו ואבדו את טעמם.

Ⓒ

זהו חטא הארץ, שבעבורו נתקללה כשנתקלל גם האדם על חטאו. וכל פגם סופו לתיקון. על כן מובטחים אנו בברור שיבואו ימים שתשוב הבריאה לקדמותה, וטעם העץ יהיה כטעם הפרי, כי תשוב הארץ מחטאה, ואורחות החיים

המעשיים לא יהיו גורמים לחוץ בעד הנועם של האור האידיאלי, הנתמך בדרכו על ידי אמצעים הגונים המחזיקים אותו ומוציאים אותו מן הכח אל הפועל.

15. ילקוט שמעוני שמואל א רמז עז

אלקנה ואשתו בניו ואחיותיו וכל קרוביו היה מעלה עמו לרגל, ובאים ולנים ברחובה של עיר, והיתה המדינה מרגשת והיו שואלין אותן להיכן תלכו? ואומרים לבית ה' שבשילה, שמשם תצא תורה ומצות, ואתם למה לא תבואו עמנו ונלך יחד? מיד עיניהם משגרות דמעות ואומרים להם נלך עמכם? ואומרים להם הן, עד לשנה הבאה חמשה בתים, לשנה אחרת עשרה בתים, עד שהיו כלם עולים. ובדרך שהיה עולה שנה זו - לא היה עולה שנה אחרת, עד שהיו כלם עולים, אמר לו הקדוש ברוך הוא אלקנה! אתה הכרעת את ישראל לכף זכות, וחנכתם במצות, וזכו רבים על ידך, אני אוציא בך ממך שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצות, הא למדת שבשכר אלקנה שמואל:

Ⓓ

16. במדבר פרק טז

(ג) ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אלהם רב לכם כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם יקוק ומדוע תתנשאו על קהל יקוק:

17. רש"י צמדצר פרק טז פסוק ג

כלם קדושים – כולם שמעו דברים צמינו מפי הכזורה:

18. שמואל א פרק ז

(טז) וישפט שמואל את ישראל כל ימי חייו: (טז) והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה וישפט את ישראל את כל המקומות האלה: (יז) ותשבתו הרמתה כי שם ביתו ושם שפט את ישראל ויבן שם מזבח ליקוק:

15. And Samuel judged Israel all the days of his life. 16. And from year to year, he would set forth, and go around to Bethel, and Gilgal, and Mizpah, and he would judge Israel in all these places. 17. And his return was to Ramah, for there was his house, and there he judged Israel, and he built there an altar to the Lord.

19. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ו עמוד ב

ואמר רבי יצחק, אם יאמר לך אדם: יגעתי ולא מצאתי – אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי – אל תאמן, יגעתי ומצאתי – תאמן.

20. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ו עמוד ב

הני מילי – בדברי תורה. אבל במשא ומתן – סייעתא הוא מן שמיא.

21. דרש משה (פרשת שלח ד"ה שלח לך, עמוד קי"ח)

שלח לך אנשים [יג ב]. מה שאף שידע משה שהמרגלים יוציאו דבה רעה ומ"מ שלחם וגם הקב"ה הסכים. גראה כי הרי עיקר החטא של דור המדבר היה מחסרון אמונה, משום שלא בא להם בעמל ויגיעה עד שהבינו בעצמם ונקבע בלבם, אלא משום שראו הנסים והנפלאות.

22. במדבר פרק יז

(כג) ויהי ממחרת ויבא משה אל אהל העדות והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים:

And on the following day Moses came to the Tent of Testimony, and behold, Aaron's staff for the house of Levi had blossomed! It gave forth blossoms, sprouted buds, and produced ripe almonds.

ⓑ

לעולם, והנה פרי המצוה הוא עשיית המצוה גופה והפרחים הם דברים המביאים לזה, וידעינן מזה שגם הפרחים נשארו קיימים לעולם דכל הטרחא והצער שבא לו לקיים המצוה וללמוד התורה קיים לעד, דלא כדברים גשמיים שמשלמים שכר רק בעד הפרוי, היינו במה שנעשה ולא על הטרחא, שהפרחים שהם האופנים איך שנצמח הפרי ויצא התכלית נבולו ונאבדו, אבל בדברי קדושה קיים לעולם ונוטל על זה שכת,

ⓓ

23. דרש משה (פרשת קרח ד"ה והנה פרח, עמוד קכ"ד)

Ⓐ והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים [יז כג]. * מבואר בקרא שבמטה אהרן נשארו גם הפרחים, דאל"כ לא הי' ידוע שהי' מתחלה ציץ ופרח, ומפורש זה ביומא דף ג"ב ע"ב שהטמינו מקלו של אהרן שקדיה ופרחיה, ועיין בת"י שהקשו הא כשיש שקדים ליכא פרחים, אך הי' זה גס שנשארו גם הפרחים. וצריך להבין לאיזה טעם נעשה גס זה. אך הטעם הוא שהראנו בזה שפרחי קדושה אינם נובלים ואינם כלים